

та складовою регуляторного блоку їхніх загальнонавчальних компетентностей. Регуляторний блок складається з умінь контролю — збору інформації про процес виконання намічених планів; умінь регулювання — корегування планів і процесів їх реалізації; умінь аналізу — вивчення й оцінки процесу та результатів виконання планів. В основі цих умінь лежать рефлексивні навчальні дії. Саме рефлексивна діяльність і дає змогу учню проконтролювати і оцінити свій початковий рівень знань та порівняти його з отриманим освітнім здобутком. Важливу роль в опануванні цією діяльністю відіграє включення у навчальний процес завдань рефлексивного характеру, спрямованих на формування в учнів способів і прийомів здійснення самоперевірки.

Принцип освітньої рефлексії полягає у тому, що освітній процес супроводжується його рефлексивним усвідомленням суб'єктами навчання. Відповідно до рефлексивної методики навчальні завдання для самоперевірки мають відповідати наступним етапам: зупинка предметної діяльності; відновлення послідовності виконаних дій; вивчення складеної послідовності дій; формулювання результатів. Рефлексивна діяльність необхідна у навчанні для того, щоб учень і вчитель бачили схему організації освітньої діяльності, конструювали її у відповідності зі своїми цілями і програмами, усвідомлювали проблематику й інші результати. Відповідна система навчальних завдань рефлексивного характеру в структурі уроку має сприяти поступовому формуванню загальнонавчальних компетентностей учнів.

Теоретичні засади диференціації самостійної роботи учнів основної школи на навчальних заняттях

Р. І. Осадчук

Як засвідчив теоретичний аналіз, між навчальними, реальними знаннями, уміннями і навичками учнів існує складна взаємодія, що зумовлює використання у процесі створення груп саме інтегрованого показника, за яким ураховуються індивідуальні особливості в оволодінні навичкою самостійної роботи й реальні навчальні можливості особистості школяра (Ю. Бабанський, О. Бударний). Інтегрований показник передбачає врахування реальних навчальних можливостей учня, ставлення до навчання, темп навчальної роботи, якість навчання та пізнавальний характер. Інтерес до навчання, старанність і наполегливість становлять основу працездатності. На основі інтегрованого показника розподілено учнів за групами. У педа-

гогічному дослідженні визначено рівні працездатності: високий, середній, низький.

Результати педагогічного експерименту показують, що навчання прийомам самостійної роботи учнів основної школи пов'язано з певними труднощами: відсутність відпрацювання основних знань, умінь і навичок швидкого, свідомого виконання завдань; чітко обміркованих фронтальних та індивідуальних форм роботи; впровадження диференціації самостійної роботи учнів на навчальних заняттях.

Визначено педагогічні умови ефективного навчання учнів з диференціації самостійної роботи. Серед них: позитивна мотивація навчання, врахування психолого-педагогічних особливостей засвоєння навчального матеріалу, що відбуваються у формуванні знань, умінь і навичок школярів; доцільна диференціація змісту та творча діяльність кожного школяра з урахуванням індивідуальних особливостей і розвитку; застосування диференційованих завдань з метою удосконалення й організації самостійної роботи учнів.

Дидактичні умови допрофільної підготовки учнів основної школи

П. І. Замаскіна

За мету дослідження взято з'ясування дидактичних умов допрофільної підготовки (ДП). У процесі експерименту ми дійшли висновку, що до них слід віднести: 1) розроблення змістового аспекту навчання; 2) психологічний супровід учнів у процесі ДП; 3) педагогічну підтримку учнів щодо вибору профілю навчання; 4) інформаційне забезпечення процесу ДП.

1. Диференціацію змісту здійснювали за двома напрямками: а) удосконалення профорієнтаційного інформування під час вивчення інваріантного компонента змісту; б) розроблення змісту професійно спрямованих курсів за вибором (варіативний компонент) для учнів 8–9 класів. Удосконалення змісту основних курсів проводилося за рахунок професійно спрямованої інформації (наприклад, ведення словників професій, що ознайомлювали не лише з правописом, а й з працею людей різних професій); проектних завдань. До змісту варіативного компонента включалися курси: «Мова моя калинова», «Моя професійна перспектива» тощо. Аналіз ефективності засвоєння запропонованого змісту навчання засвідчив зростання інтересу до відповідних предметів, вплив змісту курсів на вибір профілю навчання.

2. Психологічний супровід передбачає профдіагностику: а) психомедичну діагностику для вибору певного профілю; б) проведення